

ЧЕСТИТО РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО! ЧЕСТИТА НОВАТА 2022 ГОДИНА!

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ „ВЕСЕЛИН ХАНЧЕВ“ 2021 - 38 ИЗДАНИЕ

ПЪРВА НАГРАДА (статуетка „Златното яйце“ и отпечатване на дебютна стихосбирка) бе връчена в Регионален исторически музей – Стара Загора от зам. кмета по култура Милена ЖЕЛЕВА на Ралица Николаева РАЙКОВА, 22 г., София:

ОТВЪД ПОТОКА КЕДРОН

*Отвъд потока Кедрон е градината,
в която лунносиви са маслините
и като камък са застинали листата,
от никой вятър вече несмуцавани.
Отвъд потока Кедрон е градината,
където през нощта пламтят фенерите
и трепетно изписват знаци сенките:
единствени стопани на дома.
Отвъд потока Кедрон е градината,
където почва път самотен, пращан
и чезне като копие в безкрая,
за да не го измине никой два пъти.*

На 17 декември 2021 г. най-добрите млади поети, участници в 38-мото издание на Националния младежки литературен конкурс „Веселин Ханчев“ – Стара Загора, бяха наградени на тържествена церемония в Регионалния исторически музей. 99 дарования се бориха за статуетката „Златното яйце“ и издаване на първа дебютна книга.

Гости на церемонията бяха зам.-кметът Милена Желева, Диана Атанасова, началник отдел „Култура“ в Община Стара Загора и Слава Драганова, директор на Библиотека „Родина“. И тази година организатори на литературния форум са Община Стара Загора, Библиотека „Родина“ и Къща музей „Гео Милев“.

Ина Иванова представи стихосбирката „Постоянна експозиция“ на Преслава Виденова, носител на Голямата награда от тридесет и седмото издание на конкурса. „Изумително е колко етична и не по младежки строга е нейната поезия. Преслава Виденова е поет, но в нея има една нишка на справедливост, която държи гръбнака на дебютната и стихосбирка“, каза по време на представянето Иванова. „Създаването на дебютна стихосбирка е от една страна заявка за пътя, но от друга-изисква изграден стил. При Преслава Виденова той съществува. Нейната поезия си позволява много внимателно да работи с важни топоси“, допълни още тя.

Дистанционен поздрав отправи родственикът на патрона на конкурса-Веселин Ханчев, Александър Богдан Томсън, който е внук на сестрата на поета. „От името на цялото си семейство благодаря на организаторите за труда и постоянството, с което организират през толкова много години Националния конкурс „Веселин Ханчев“ и подкрепят младите автори. Благодарение на хора като вас творчеството на Ханчев продължава да живее и да вдъхновява следващите поколения“, каза Томсън.

Участниците в журито Камелия Кондова, Ина Иванова и доц. Васил Видински споделиха, че и тази година конкурсът е впечатляващ. „Има голямо разнообразие от типове изказ и чувствителност от авторите. Едно от нещата, което отличава този конкурс, е че има много добри произведения и творци“, сподели доц. Видински. Той пожела на всички участници да продължат да пишат и да работят.

...Втора награда е на Бояна Узунова, на 20 години от Велико Търново. Третата награда отиде при 21-годишната Мария Петкова от Несебър. Бяха присъдени и единадесет поощрителни награди.

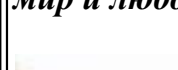
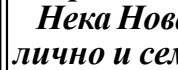
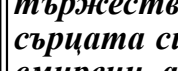
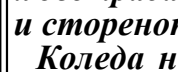
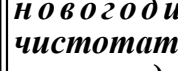
„Благодаря на всички, че сте събрали смелост да се явите на един от най-престижните конкурси за младежка поезия в България. Не случайно това се случва в Града на поетите, защото тук имаме традиции, защото тук ценим словото“, каза по време на награждаването зам.-кметът Милена Желева. Тя допълни, че в Стара Загора има литературното бичу „Музей Литературна Стара Загора“, и прикани всички млади таланти да продължават да творят.

„Бих искала да благодаря, че го има конкурсът „Веселин Ханчев“, който ни вдъхновява“, сподели новият победител в конкурса Ралица Райкова. Тя пожела да има повече такива събирания на млади и талантливи хора.

Присъстващите се насладиха на прекрасните изпълнения на младия саксофонист Добромир Добрев, ученик в НУМСИ „Христина Морфова“.

На 19 декември т.г. се проведе традиционната Поетическа работилница за млади поети с участието на журито.

Павлина ДУДЕВА

Уважаеми жители и гости на Община Стара Загора!

С вярата, че изпитанията са ни направили по-силни и по-уверени в себе си, изпращаме една година, в която всеки от нас е имал и трудни, и щастливи мигове.

Нека с настъпващите Коледно-новогодишни празници запазим чистотата на мислите и действията си, да бъдем милосърдни и състрадателни и да не забравяме, че доверието ражда доверие и стореното добро се връща двукратно при нас.

Коледа носи усещането за нещо свидно, за семеен уют и тържественост, за топлина и обич. Време, когато отваряме сърцата си за доброта, почитаме традициите и ставаме смирени, а щастието влиза във всеки дом.

Нека Новата година влезе във Вашите домове, с много късмет, лично и семейно щастие, с повече оптимизъм, благоденствие, мир и любов! Нека съумеем да запазим магията на коледната нощ през цялата година, нека се обичаме повече и да имаме силата да сътворяваме по едно малко чудо всеки ден, една усмивка, едно добро дело, един топъл жест към нуждаещите се!

Желая Ви крепко здраве, прекрасни семейни празници, успешно изпълнение на планираното за 2022 година, мир и благодат!

Весела Коледа и щастлива Нова година!

Живко ТОДОРОВ,
кмет на Община Стара Загора

НАБОРЪТ

ПРИКАЗКА ЗА ЖИВОТА

Да беше бъдещето ябълка, ще я разрежа и не насън ще видя, а наяве – човек ли, червей ли в сърцевината нежна на моя утрешен живот се спотаява. Но краят на едва разлистената приказка не се провижда, тъмен е за мене, и смутно е в душата ми, откакто Бог поиска а стана градинар на три съдби зелени. Три семчици посях и вече с трепет подслушвайки потайната природа, ще бдя над своите издънки, докато укрепнат и пътя до тичинковия кръстопът избродят. Не падна ли вдъх лятото прекършен, сломен от толкова усилия родилин, ще чакам приказката за живота да завърши наесен посред ябълковите градини. Да вкуся и това – от някой клонест купол да капне златно мигче и да ме уцели. А после, после нека ме затрупа небесното дърво със ябълките си узрели.

СЕМЕЕН ПРАЗНИК

След грамофонно-шметната веселба, опиянена от пенливи тостове по случай случая, защо си пак с подпухнали очи, Малино? И тези върволици от сълзи къде отиват? Където и да стигнат, никога не ще ги върнат ни тоя ден, ни целостта блестяща на счупеното огледало – утре една разпукната зора ще се огледа в него и новите си бръчки ще ни подари. Не е последно нищо на света и пак ще губим. Изпсувала си каната със вино, е, наздраве за всичките наздравичи строшени! Да чукнем на дърво, дано не чуе злото! Покъркват шевовете на привидността и празникът аха да се разцени по средата, накриво стъпилото мигче може тутакси да срути въздушните ни кули, пясъчните ни дворци. Дори невинните играчки се разпадат и детски плачове избухват в тишината, взривена от едно балонче синьо! И как ли смогваш ти, родителка на всичко, отломки да слепяваш всеки божи ден? Но избърши очи и погледни – от пукнатинките на живота се подават тъй дълго чаканите млечни збъчета.

Йордан АТАНАСОВ

УТРО

На Иван ЦАНЕВ

РОДЕНИЯТ ПОЕТ

Ако се бе родил в мравуняк, би живял щастливо като в рай за глухонеми – кой би посегнал там заслужения дял от общата вългбена тишина да му отнемее? Не е той мравка и за друго е роден, но сред гъмжилото от книжници и фарисеи ще го ограбват и убиват ден по ден и ще му пречат нивата словесна да засее. Ще сквернословят зад гърба му в хор, с пиянско грачене среднощ ще го измъчват, а сутрин доноси ще чуруликат на ухо за него словоблудците от кръчмата. Той мълкомо прегълща злобните сълзи, неотмъстен ще се прибира въщи – защото заговори ли на техния език, ще се погуби, и убиват ден по ден и ще му пречат нивата словесна да засее. Поеме ли греха да грачи с тях докрай, подсъдно би живял до някой черен петък, когато глухонемите от мравешкия рай ще проговорят и ще му поискат сметка.

1992

Румен СТОЯНОВ

1961-и. Но имам пред вид само приетите неа година в Софийския държавен университет „Климент Охридски“ да следват българска филология. Удостоените с честта бяхме 318, от все още двата пола, нямаше ги сетнешните демократично-промеждутъчни. Обръщайки взор надире, виждам, че почти една пета сториха кое що на поле словесности. Понеже няма да отбележим славната и героична шестдесетгодишнина, ще упомена с блага дума ония труженици на молива, перодържката, химикалната, пишщата машина и компютъра, които работиха кой колко може в попришето книжовно, впрочем доста отшестваха от мира сего:

Албена Попова
Антон Чешмеджиев
Атанас Стоев
Борис Тимчев
Богдан Иванов
Борис Арnaudов
Борис Данков
Боян Станев
Васил Петков
Веселин Аврамов
Ганчо Ганев
Георги Гринев
Георги Тулийски
Дечко Николов
Димитър Клисуров
Димитър Коруджиев
Елеонора Торлакова
Елена Бърдарова
Емил Субашиев
Емилия Сеизова
Зоравко Чолаков
Иван Анастасов
Иван Банов
Иван Зоравков
Илия Кръстин
Илко Дундаков
Йордан Блазове
Йордан Попов
Йордан Христов
Кирил Гончев
Кольо Николов
Константин Николов
Лилян Янакиев
Лиляна Михайлова
Любен Русков
Людмила Сугарева
Маргарита Брaдистилова
Маргарита Троева
Мариана Златева
Марин Йорданов
Марин Козев
Мария Пумпалова
Минко Бенчев
Нанко Радулов
Петър Ковачев
Петър Тонков
Румен Стоянов
Сава Доксипетрова
Сава Савов
Светослав Фиданов
Светослав Шаткарев
Симеон Манолов
Славчо Донков
Станислав Стратиев
Стоичко Малов
Татяна Янакиева
Тодор Климентов
Христиана Кряскова
Чавдар Шинков
Цветан Пешев

Понеже става дума за творчески прояви, ще прибавя художника Петър Търнев, карикатуриста Иван Бабуков. Впрочем и моя милост прегрешавах с карикатурки. Ще да изпускам имена, но и при тоя непълен списък си да кажа: позволявам си да кажа: наборът старо-филологическият 1961 посредством изброените юнаци, сред тях тринадесет юначини, стори каквото му бе по силите в отечествената буквена орница. Сравнени горе посочените 60 към общия брой 318, съотношението е впечатляващо: една пета станаха поети, повествователи, журналисти в печат, радио, телевизия, редактори по издателства. Възможно, нали? А в интерес на истината, и предостойно. Дали някой друг набор е дал толкова изобилие от словесни труженици у нас? Едва ли. За издирването на техните имена съм благодарен на Богдан Иванов и Борис Данков, те ми оказаха приятелско съдействие.

- Я кихни, че да си кажем „наздраве!“

Карикатура: Иван БАБУКОВ

От мен да зависеше, бих възложил докторска работа за набор 1961-и в българската култура. Уви, то не ще стане: звания университетски, институтски се печелят по-бързо с тежки науки от порядъка на семантика, семно(х)тика, развивани така, че да нямат съвсем нищо общо с тукашната действителност. Издирваческата работа е върло неблагодарна, поглъща много време, пък сега изчиташ двадесет книги върху един въпрос и написваш поредната, кой ще ти се халосва да проследява, събира, па и оразборява. Да, криво ни е, че обидно малко сме известни по света, но защо да ни знаят и тачат инородци, щом нас ни мързи да се обозрем, прещеним? Овайкваме ниското си национално самочувствие, ала удобно забравяме, че то не пада готовинко от небото, а е плод на собствени усилия, повеляващи да отбелязваме, изтъкваме, осмисляме за всеобщо благо онова, което сме извършили на ползу роду. Завърших Хаванския университет, но се чувствам принадлежащ (и) към тоя 61-и набор, с който продохих в художествената словесност.

Бог да прости усоншите сънаборници!...

Валентин ДОНЧЕВСКИ

ЗАВРЪЩАНЕ

Не можеш да нахраниш всички по света, дори и кучетата говорят с искани очи. Бездомна е душата на скиталеца, прокуден бродник по света, отрупан с диаманти от звезди. И с топлина си спомням само кипарисите и липите и Аязмото. Че някога живял съм тук, дали ще помни моята душа, когато в спомените си се връща, за да облъхне всеки камък под снега вековен, който я отделя от хиляди столетия и тя не знае вече накъде да свърне и къде да спре. В прегръдката на някой пристан, дори на остров Крит да е, макар че духа вятър страшен там, когато някой дух реши да се завърне.

МОЯТА СТАРА ЗАГОРА

Липите на града са живи. Польхват с пръстите зелени. И гали времето целото ми. Къде ме води тоя порив. Тук всеки камък дъгл е във мен. И среснал се е с тъй дълбоки корени - не можеш с нищо ги изтръгна. Истории заминали във бъдеще, пренесени през огън и вода. Изпълнили леката на живота. Пресътворената луна, Аязмото на края на лена оглеждат тихо през нощта прозореца неспящ на стаята ми с трепетните спомени....

ДАМА ПИКА

Картите са разбъркани. Моцарт ще измисли тангото. Ленин ще е Монтесума. Ницше ще е Квизимодо. По проводника тече противоположен ток. Рестартирана колода облигации. Приготвена лъжа и оцветена в зелено. Вароша гробницата на майския бръмбар с майско сълъчево. Птиците наклониха глави към дъжда в противовес на синьото. Акордите вече плуваха, когато започна да пее Валя Балканска.

IN MEMORIAM

На 15 декември 2021 г. почина художникът доц. ЗЛАТИ ЗЛАТЕВ, роден на 2 септември 1942 г. Член е на Съюза на българските художници. Бил е председател на Представителството на СБХ – Стара Загора.

Носител на наградите „Стара Загора“ и „Николай Лилчев“. Сбогом, приятелю! Рисувай Вечността! ЛГ

* * *

Харесвам Обичам Малко е да се каже Даже миглите ти пречупени от борбата срещу вятъра Даже тоя кадър от филма познат на общия екран на живота Малко е, винаги е малко онова коте свито в шепата ти живот Малко е да се каже, че обичам всичко, заради теб. Колко остава след тези думи

Защо ме изпълващ отвсякъде Защо, е не само въпрос Любов, познавам вече твоите корени от изсмукано през живота ни шастие, наречено очакване.

ХАРАКИРИ

Слагам кръст на поезията. Луната и звездите не са истински. Какво остава на жалката ни същност – само забравя, забравя. Лампион или забава е светът за осветяване на човешките ни съдби и единствено лъжата любовно обикаля около нас, за да схруска със стоманените си нокти костите, по които се разхожда все още живецът от зачатиято ни.

СЮР

Аз съм художник. Позволявам си да превърна Айфеловата кула в жена и да задвижа Сена в акварелно зелено с примесени сини спомени. Шанз Елизе ще бъде река от блестящи линии, течаща под арката на доблестта, когато съм влюбен в небото. Пагоните ми стават бели от снега на спомена. Автопортрет с яке и бели рамене като стара черно-сива снимка и пропукана линия в червена кръв Не ми трябва четки. Рисувам с ръце, галейки чувства и цветове. Хванах тепсията на живота и я издигам нагоре като летяща чиния. P.S. И всичко става друго

КРАЙНО НЕЗНАЙНО

В самия край смъртта не е страшна. Напротив. Противно на всички заробващи доктрини, целящи да унижат, обезправят, изнасят и скопят човешкия род с неговата основна клетка човек – хомо сапиенс – мислещ човек. Аз зная, че съм разгадал една от онези зорко пазени от тях истини. В самия край смъртта е огромно блаженство и думите тук са безсилни.

Че е така, просто си помислете, че сте какавиди в черупка (скафандър) и че в един момент се спасявате и излизате от тинестото и мъчително лепкаво тресавище на училището, където криво-ляво сте закрили успеха си с 3,50, едва-едва, да не ви върнат да повтаряте, и сте излезли от оковите на тежководолазния костюм, политайки в онова постъпателно вертикално ускорение.

Пулсът, емоциите, радостта, съвкупността им е несравнима с нищо друго, освен с нещото, което е стремеж винаги и завинаги. Оная изначална свобода, оная детска по своя наивитет целувка на Бога по целото ви. Нещо неимоверно неопикуемо като усещане. Всъщност мисля, че така именно Бог ни дарява онова дишане, наречено живот. Истинският живот още е скрит за нас. На нас ни се иска нашият живот да е всичко. Уви, не е така. Истинският живот е нещото, което ни привлича още на молекулярно ниво. Онова съзнание, закодирано у нас и викащо ни с глас на викаш в пустиня призракен силует. Вечно време. Вечната мантра. Вечната жена и Вечният мъж са химерата за нас, простосмъртните. Нищо не е вечно. И това е най-хубавото. Всъщност истинският живот, истинската вечност е страшната повтаряемост на винта в квинтесценцията (по Неделчо Ганев).

Тоя винт, който като свредло все по-навътре, все по-надълбоко, все по-, за някои, болезнено, за други, божествено, прониква в естеството на първичната еманация, самоопределила безграничността на самата себе си. Край на философстването. Така се получава, когато съм безпомощен, да кажа едно просто нещо с едни прости думи. Например: Този плод е плод на труда ми. Затова е сладък. Дотук добре, но какво значи сладък? Един велик учител беше казал: – Никой не може да каже откъде идва сладчината на плода. Как се образува тя. Ами, разбира се, от Слънцето, в смисъл като чувствената енергия на Бога. И се разбира тогава и защо има червей в истинския плод.

А също и това, че независимо от тези пара-зити, Богът се е капсуловоал и защитил в костилката на същия този плод, за да може независимо от резултата отгън (даже и Апокалипсиса), да се възпроизведе отново. И много още въпроси. Защо най-адекватната форма на плодовете

Рисуника: Валентин ДОНЧЕВСКИ

е близка до кълбото? И отговорът, че това е най-адекватната форма за триизмерното пространство с неговите закони. Всъщност, доказвайки го, става ясно, че може би на други нива на пространствено-времеви континиум същите тези плодове биха представлявали разляти обекти,

олицетворяващи божествените амброзия и нектар, захранваща нашите спасени от скафандрите си същности. И би звучала музиката на Бах в съвкуп-ност с музиката на Джими Хендрикс. Само при нас е така: плюс и минус, добро и зло, мъж – жена, студено – топло. Триизмерно е. Твърде човешко ще е иначе, ако не е така. Има трета сила, която ги държи в плен. Закони не железни, а диамантени. Извън нещата, извън нашите наивности, извън желанията ни. Огнени закони, яхнали огнени коне. Ескадрони не на смъртта, ескадрили в летци старт към вечно променяща се всеединност, самовъзпроизвеждаща се, по детски вярваща в себе си. Детето, което съхранил в себе си, ми пома-га да бъда защитен в оная бащинска сила над мен, която винаги е на крачки пред мен, даже и когато се чувствам част от нея. Нито веднъж вятърът няма да се повтори. Нито пламък на милиардите огнища ще повтори линията си. Трепет от юношество до края по един и същ начин.

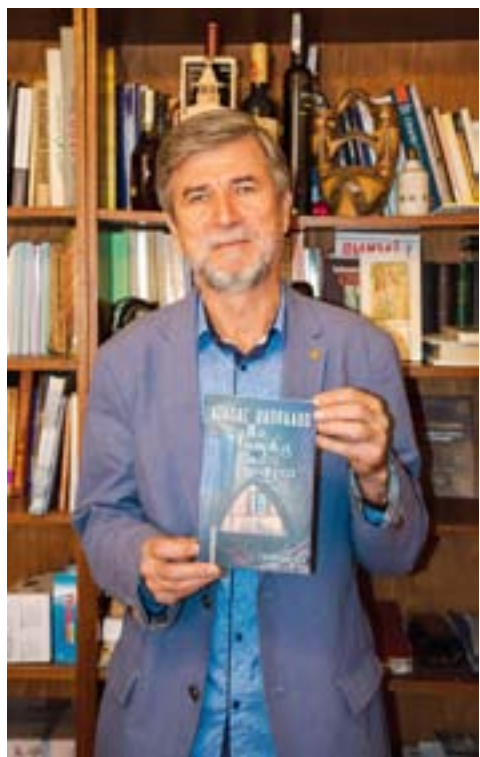
Именно затова си мислим, че са вечни като дъжда с неповторимите си чувства или куршумите на снегопада. Затова и сегашните думи не са като ония думи на вълхвите, можещи да създават и убиват. Ние сме дерайлирали от истинската си човешка същност и въпреки това търсим изход. Изход в ремонта на купола на храма. На най-важната част, обкована в златни листове. Където се събира и трансформира всичко: времето, съдбите, радостите, чувствата, болките, скръбта, екстазът и мъдростта с печалните си устни и ресниците на прекрасните мигли, засенчили бистрите езера на синия пламък в очите на оная прекрасна мадона, съзряла в съдбата си.

P.S. Отвън светът тлее в нагона си. Мъжкото начало хаби семето си по скалите на заблудите и като диво псе търси пастира си. Как да има ввра? Третата сила гледа отстрана кой пръв ще протегне вопъл като ръка към Слънцето. Вира и Вира са две различни неща, търсещи една обща десница, ръсеща жива вода, за да утоли горящата жажда.

Из книгата „Силно мълчание“, есета и поезия, Стара Загора, 2020.

СТИХОВЕ ПО МЯРКА НА ДУХА

Новата книга на поета Атанас КАПРАЛОВ е щастливо събитие за родната книжовност, което не може да остане незабелязано и във всеки случай си струва да бъде приветствано и открито. Особено сега, в тревожното време на материална разруха и политически интриги, на безверие и безнадеждност. Когато липсата на светлина и духовност е всепроникваща, поезия „По мярка на духа“*, не само обнадява, но и поражда красота и вяра, окрилява. Със своето упование в истината, понякога скръбна и носталгична, друг път ведра и вдъхновена, осветена от любов и болка, вълнуваща и провокираща, тя привлича и приобичава.

Капралов е поет, на когото словото е подвластно, магията на стиховете му е завладяваща и неповторима. Както от досегашните му стихосбирки, това се вижда и тук – в новата книга, която по същество е антологична, защото по модела на Далчев представя и най-доброто от вече познатото и публикувано, и нови негови стихотворения, за пръв път включени в тази сборник. Които до голяма степен разширяват, обобщават и ярко извисяват хоризонта на лирическите му послания.

Удивително е как познатите и вечни теми за родината и участи на народа, за родния край, за мисията на поета, за любовта и приятелството, детските спомени и представите за настоящето и бъдещето намират за пореден път новата си още по-многозначна и омъдрена интерпретация. Колови думи в поезията на Атанас Капралов като дух, светлина, връх, чест, звезда, небе, ангел, но и пръст, сълза, вик зазвучават тук по новому, излъчват необичайни сигнали и асоциации, при това поднесени колкото близко, толкова и вселенски мащабно и охужествено. За това допринася и характерният научен стих, съчетание на традиция и модерност.

Показателни в този смисъл са и заглавията, както на самата книга и на отделните стихотворения, така и на петте цикъла, подобаващо илюстрирани и озаглавени съответно „Жертва“, „Преодоляване“, „Необятен“, „Балада за лудите сълзи“ и „По мярка на духа“. Всеки от тях е означен с ключови стихотворения, повтарящи тези заглавия.

Обречеността и сътворяващата сила на словото, пътуващият без път дух на лирическият герой превръщат отделните творби и в спомени мигове, и в

космически пространства, във върхове, „в небе или бездна“, над която той стои надвесен или витае шеметно в призвездните висоти.

Застанал „на ръба на земята“, стремителен, търсещ и съзиращ „знак небесен“, поетът обглежда света, родината и себе си. От този необичаен зрителен ъгъл всичко му изглежда някак фантазно и нереално, калейдоскопично. Той „сбъдва красота на листа бял“, но и изстрада невъзможността на сбъдането, отправя своите тревожни въпроси и провижда отговорите в неопята на вселенските измерения. И „не проклина, нито моли милост“, превърнал се е сякаш в тръпен „ек от родов звук“.

За миг съглежда „своя внук и правнук, как в пустошта звездича нова сеят“. Сънува родината „Свободна. Втурната напред“ и преродена. Не като днес – „презвзета от безродници“.

„...*Не като днес-болнава, боса. И не в живот-за срам и мът. А в горд живот, през който носи с надежда своя вечен кръст*“.

Мечтае да се превърне в ангел, за да бди над нея, да ѝ служи „с цялата си обич“, с поклон към всички, паднали в обречените битки за неосъщественото, а може би и неосъществимо, но все пак възможното щастие. И „за „всеможещия дух на всички малки незначими хора“. В името на човека, унизен и смазан от своеволията на властта.

„*Човекът днес сред нас го няма. Открием ли го – е осъден*“...

Пред него и пред родината героят на Капралов клетвено шепне синовната си молитва:

„*Майко свята, викам твойто вчера-път по тъмно, твойто утре-стъпка в светлината*“.

Духът лети и се завръща в оня скръбен град край Марица, откъдето е тръгнал и където днес, не поетите, а „крадците са светии“ и „служинажът“ им е станал „занаят най-личен“. Под знака на „вездесъщата покровка“ тържествуват не светлите пориви на младостта и звездните копнежи, а низостта и лицемерието. Унизен е площадът, скриван някога от устремния глас на мечтите и вярата. Сломена е съпротивата, заради която неизбежно, лукава и отмъстителна, властта „позорен стълб кове“. Ала „на истинната правят хора, на хората им трябва чест“. И ето, че не търненият венец на позора, приготвен от силните на деня, а духът на истинната грейва

„*в градската алея, готов за бълни чудеса*“...

Безкрайно по-висок от хулите и клеветата и „равен с честните сърца“.

Извикан сякаш след това от спомена за „сините очи на мама“, духът се реява и потъва още по-дълбоко в магията на детството и родния дом. В представата за една вълшебна Коледа – тиха и свята, мечтана и чакана, чист детски празник и апогей на семейното щастие.

„*Пръв разчува тате мамината питка в този ден. Радостта оперва ми крилата, щом паричката избира мен*“.

Коледа е...

Нашата елхичка котка ме с подарък приори-аз сърцето свое ѝ закичам, а тя светва с Божици искри!“...

Но после „внезапно пое към отвъдното мама“...Светът се обръща и гаснат искрите в студеното утро. Затворен в сълза е духът на детето тогава. В сълза „от кръст по-тежка“! За вечен спомен по „Задущини“, когато в отблясъците на свещите просветват пак лицата, и душите – на баба с „катма от сача“, на дядо и тати на лозето и „край казана зноен“ в опияняващата „балада за лудите сълзи“, отчаяни и гневни като сълзи от родовата пръст.

А мама зорко бди отгоре и „на самия Господ вяра носи“. Тя пак е като жива – „с игла от слънце започва хоризонтите да кърпи“. Така отново и отново, „реален и разпънат невъзможен“, духът ги възкресява всичките. Могъщ и възрожден, невинно шестваш „в шпалир от минзухар и кукуряк“. В пролетното си завръщане към нов живот с надеждата и с благодатната сила на любовта, чиято стихия превъзмогва всичко.

А любовта е светлата опора на духа. Тя е ярка и многоцветна като дъгата. Тя е небесно обещание и земен благослов. Любовта е „родилна прегръдка“ и „спасение“ от „последната схватка жестока“, „от последния спазъм свиреп“. От жаравата на безнадеждността, на скръбта и на непрестанните битки за вяра и хуманизъм.

Любовта е „зимно капрично“, изпълнено с тъга, долавяно смъртно „по въздуха стипчив“. Тя е чудо, мимолетно видение, цветно вълшебство и невъзможна реалност, която все пак съществува, докосвана на яве с очи, с ръце и с устни. Любовта е привличане по неведом закон.

Но тя е и „липса“, от която животът „губи очертания“, и „погрешен зар“, „ток вълшебен“, който ни раздрусва, за да засветим. Тя може да е и неудържима страст, дива фиеста, оргия.

Любовта е закътан пристан на взаимното доверие, лятна жажда и „превземане“, красив полет на духа, звездно скитане. Тя е „предзимен апостров“ и пролетно буйно възшествие. Будна представя за тяхната алея на старостта със „светещи кипариси“ и носталгичен спомен за отминалото щастие. Любо-вта е „космична невеста“, огнен дух, който пречиства „земната ни кал със светлина“...

Тук маркирам само някои символи и метафори, които изпъстрят немалкото стихотворения в „По мярка на духа“, които са вдъхновени от любовта и красотата на нейното опиянение. А духът продължава своя устрем нависоко към звездите:

„*Издигам се над алчност и жесто-кост,*

захвърлил страх, амбиции, и грижи. Живее вече толкова високо, Че даже и орли край мен не виждам“.

Издигнал се на шеметната висота, „почти до същността си“, над този свят след низостта

повлечен, героят на Капралов „пие вяра, лиша свобода и щастие“. И Божи-ят дух сякаш се е вселил в него. Защото „Бог е дух и тия, които му се покланят, трябва да се покланят с дух и с истина“/ Йоан 4:24/. За него сякаш са изречени пророческите думи на Исаия, вещаещ и провиждащ „новото начало“, преродения свише по-добър свят на мечтите за истина и справедливост:

„Дух Господен е върху мене; затова ме помаза да благовестя на бедните, прати ме да лекувам ония, които имат сърца съкрушени, да проповядвам на пленените освобождение, на слепите прогледване, да пусна на свобода измъчените, да проповядвам благоприятната Господня година“/Лука 4:18-19/.

Такава е пророческата мисия и боговдъхновената участ на поета, на „Големият поет“ от едноименното стихотворение, какъвто без съмнение е и самият Атанас Капралов. „Гормоз“ е неговото присъствие за бездуховността. Заплаха е за празното величие и временната слава на силните на деня и властващите. Той „хвърля сянка от самия космос, пленивият живот разрошава, слепците заслепява с миг надежда“...

„*В покорните той инжектира смелост,*

властта продадена диагностицира и своята смърт пред нея имитира“.

А духът му и неговото слово, осенени от Божествената мярка и вселенските мащаби, ще продължават да се реят все така нагоре към звездите, ще лумват като взрив от светлина, за да „разсъмне“. От истини и да звучи:

„*Здравей, животе нов, по мярка на духа ми!*“

Вдъхновен от триадата родина, любов и поезия, необятен, духът на поета Атанас Капралов е като орисан да провижда и да мечтае. Пред него са изсонните опори на свободния избор, на естествения порив към звездите. Той вярва в себе си и в любовта, в примера на предците, в семейните ценности, в неидеологизирания морал, в общочовешкия хуманизъм. Дори когато е обезнадежден от всичко онова, което вижда и което е изпитал, той не престава да е жив и свободен, устремен и вярващ. Непримири-м вдъхновяващ другите с това, за което пише и съпреживява...

Поезията на Атанас Капралов е сякаш контрапункт на времето, в което живеем. Тя може би наистина е като „мостра на живота бьден“, но звучи и като своеобразно предупреждение за утрешния ден на всекиго от нас и на човечеството...

Йордан НАНЧЕВ

*КАПРАЛОВ, Атанас. По мярка на духа. Стихотворения. Издателство Лелера, Пловдив, 2021.

С ЯСНИ ГРАЖДАНСКИ И ЕСТЕТИЧЕСКИ ПОЗИЦИИ

С новата си книга „Съзидатели на духовното ни съвремие“ писателят Продрум ДИМОВ отново потвърждава, че перото му е работливо и неуморно.

В своето „Потребно въведение“ той сам оглежда и преценява пътя на творческото си развитие /който лично познавам/ – от вестникарската дописка и информация до анкетата, очерка и литературния портрет.

Съчетани в едно работливост, напоритост и амбиция водят до една рядка плодovitост.

Проследих хронологията на включените в страниците текстове и забелязах, че в първата половина на 2020 година той има по два очерка всеки месец / извън тях са другите му отзиви, реплики, бележки/.

Е, как да не се удиви човек на такава работоспособност!

Най-малко две неща трябва да се отбележат за новата книга: първо, непрестанно разширяващият се спектър на авторите, за които Продрум пише – и, второ – собственото му израстване като творец, осъществяване на дарения му потенциал.

„Съзидатели на духовното ни съвремие“ е в два раздела: Очерпи и Рецензии.

В страниците се срещаме с имената на Валери Петров, Леда Милева, Милена Цанева, Велин Георгиев, Боян Ангелов и други популярни творци. Продрум Димов обаче не се притеснява да посочи и автори почти неизвестни или малко известни, като Дора Чаушева, Виктор Комбов, Катя Кирянова...Той добронамерено ни подава ръка по трудния път на словото.

„БЕЗДЪННАТА ТЪКАН НА ВРЕМЕТО“*

Затварям новата стихосбирка на Юлия ВАПЦАРОВА „По-ръба на душата“. И в мисълта ми изграват две строфи от прочетеното в нея:

„Многогласна светлина.

Изящна слънчева мозайка.“

Тази година поетесата журналистка отразява своя осемдесети рожден ден и за 24-ти май беше награден от Министерството на културата с почетния знак „Златен век“ – печат на Цар Симеон Велики. Само няколко месеца по-късно тя заради своите почитатели с шестата си стихосбирка.

В разговор с мен Юлия Вапцарова е пригласено външно сподели, че в тази книга е намерило място предимно „онова, което е останало“. Но се оказва, че макар събрано на 80 страници, то никак не е малко.

Стихосбирката е приютяла прекрасни

фрагменти от пътя на поетесата от детството в Катунца със спомена

„за Чая, бистрата река

и село с дъх на айванция“

до времето на равностетка, когато осъзнава:

„Вървя към последната рампа.

„Ако Бог е решил, нека бъде!“

Така е устроен светът.

И мойта съдба се е впила

в бездънната тъкан на времето.

Казват, всеки оставя

следите си в нея.“

На двата полюса на пъстрата смесица от парченца живот стои обичта на поетесата към майка ѝ (спомен и непрекъснат диалог във времето) и към децата ѝ (радост и гордост, както и болка от неизбежната раздяла). Някъде сред тях откриваме и красиво определен широк от любовта към съпруга ѝ:

„На мъжа ми ризата любима,

сивата, с протритата яка,

как ми липсва, Господи,

захвърлена на стола...“

Нерядко писателят възкресява от забвения забравени или полужабравени писатели /в случая Николай Хрелков, Атанас Душков/.

Очерците в труда му съдържат много данни и факти за разглежданите автори и произведенията им. В това отношение книгата е полезно помагало.

Илюстрация за неговата продуктивност е фактът, че е сложил „пътуващото“ си име в заглавията на повече от 70 свои издания.

В споменатото Въведение авторът сам основателно посочва, че за художествено-естетическите достоинства и недостатъци на предложеното от него ще съдят единствено добросъвестните читатели. Вероятно съзнава и че, поради краткостта на неговите срещи и беседи с отделните творци, не може да се ангажира с големи изводи и обобщения.

Заслужава обаче да се подчертаят стремежът към обективност, както и ясната гражданска и естетическа авторна позиция, защитавана категорично, а не с половин уста.

Изкушавам се да споделя и приятно впечатление, което остава полиграфическото оформление на книгата, Още от титулната страница грабват окото портретите на представените в книгата автори. Това естествено е дело на художника Красимир Михов и на издателство „Българска книжница“.

Пенчо ЧЕРНАЕВ

КРАЙ И НАЧАЛО

Дали „Краят“ е роман – сингуларност е въпрос с повишена трудност. Вероятно е. В смисъл на много материя в малък обем.

На мен, докато четях последната книга на Владимир Шумелов, ми хрумна първо възрожденския термин „сборник със смесено съдържание“, но после осъзнах, че това е паратекстов пзед, навързан от колажни сегменти и пълен с ирония, авторефлексивност, емпатия и отстранена обективност.

Шумелов обича да пише текстове, които назовава парчета или фрагменти.

Така е подходили в „Краят“, създавайки интересен хомункулус с двойствено поливалентно звучене. И това е неизбежно, тъй като уверено и дръзко комбинира едновременно наратив и есеистични критически наброски, поезия, музика и електронни писма.

Това го експериментира още в „Пинк Флойд. Елипси“(2013) , а сега просто надгражда.

Ако и да е със своеобразна структура книгата се чете леко и увлекателно, на един дъх.

Разбира се, тя издава ерудитско мислене и познание, затова е предназначена основно за изкушените в литературата.

Но и за необучените неофити би представлявала определен интерес.

За какъв край става дума в нея? Не разбира се за края на света, нито е някаква тъга по краевековното, което отмина преди две десетилетия или обяснение в любов към прочутата едноименна балада на „Доорс“ от 1967 г.

Това е по – скоро усилие , с което се маркира мъката на писателския занаят, трудностите, които съпътстват писането, докато се стигне до възжелания финал.

Който е всъщност Начало.

„Краят“ ни представя един зрял и помъдрял автор, който продължава да преследва упорито своето призвание, да ни разкрива своя интимен мир, да ни учи на „този странен занаят“ и да ни подготвя за очакваните следващи предизвикателства.

Затваряйки последната страница на книгата на Шумелов ние осъзнаваме, че сме осмислили поредния му нестандартен опус, който ни мотивира за продължаване на приключението, наречено Писане.

Борислав ГЪРДЕВ

Владимир Шумелов, „The end“, роман – сингуларност, С., 2021, изд.къща „Озледало“, редактор и коректор Пламен Анакиев

Динко ПАВЛОВ

***

Една вълна полека ме погали
със своя неизменен стар рефрен.
Дали ще се завърне пак?
Едва ли.
Но аз ще я очаквам всеки ден.

МИГ

Звездите тази нощ са полудели.
Пулсират фосфорно
на нощното небе
и го превръщат във екран,
а после
ненадейно тихо
над есенната песен на морето
се плъзва звезден мрак
и сякаш
се въздига силуетът на Икар...

ПЪТЕКИ

По лунни пътеки вървя.
По лицето ми
бисери-капки солени се стичат,
а край мене
непреминала мъка появява.

По пътеките лунни вървя,
за да търся пътя към изгрева,
а морето,
до мене притихнало,
сънува пристигащи кораби.

По пътеките лунни вървя
и все търся рибарите с лодките,
залюлени от морски истории
за потънали шхуни със злато
на път за Месембрия...

По лунни пътеки вървя –
и възлизам на пътя към утрото,
за да прегърна слънцето –
благодатното мое спасение...

***

А жеравите на брега
чертаят кръгове тревожни,
преди да полетят към звездния си юг.
Въздига ги небе
и като синя милост Божия
с надежда ги окриля –
да се върнат тук...

МОРЕТО ВИНАГИ НИ ВРЪЩА
СПОМЕНИ,
дори когато е разсърдено.
И ние, взрени в хоризонта,
изправени пред някаква
отдавнашна история,
посрещаме с усмивки кораби..
И спомени рисуваме във синьо.

На този бряг сезоните
като писма от влюбена жена
пристигаха и есента изпращаме с тгя
в очакване на ново лято.

И днес край този залив,
погалени от есенното слънце,
замаяни от мириса на сол и водорасли,
краката в пясъка заровили,
най-хубавите мигове изравяме
и ги превръщаме във залези...

В ОЧАКВАНЕ

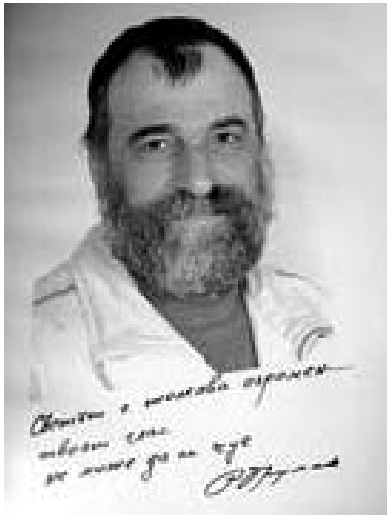
От есенния хлад
и кръска на ранобудна птица
морето се събужда
и се протяга към далечината,
където някакъв художник
е нарисувал кораби по хоризонта.

По пясъчния бряг
една жена във черно
повтаря стъпките си всеки ден.
Обезцветени
от слънцето и вятъра,
от взирането уморени,
очите ѝ претърсват хоризонта
с надеждата за някакво завръщане.

Една притихнала вълна,
от дългия си път задъхана,
изхвърля нервно на брега
трева и пясък
с предчувствие за лоша вест...

***

А в нощите, когато пак будувам,
заслушан в твоя неподправен глас,
с отворени очи, море, сънувам,
че краят ми ще бъде тук в Бургас...

Росен ДРУМЕВ

***

няма смисъл да живеем без любов
и да се гледаме в очите няма
смисъл да се правя на наивен
и да обичам с цялото сърце това
което не обичам
да произвеждам толкова любов
да произвеждам толкова
на студентите тела преди войната
от любов в желание за вечност
и Маркс не ми е класов брат Христос
е е месия ти Музо имаш ли
какво да ми дадеш (да кажеш)

Обирам крушите си и оставам само
(смъртен) сам себе си сам в себе си сам
в мрака Такава ли е участта на
вечните поети и вечните жени
във вечността на вечен сън
Тук няма смисъл да се страда от любов
и няма смисъл да се гледаме очи
в очи и да се лъжем
И няма смисъл да се правя на наивен
за да обичам с цялото си време
едно самотно кратко същество

***

В памет на Янаки

умря приятелят ми -
тих добър поет
на изгревите и цветята
на слънцето и слънчогледа
на детските очи
сред чудото живот

не можеше да спи
по цели нощи
от стрес от неразбиране
и груби думи
излизаше от къщи рано
и понякога
ме вдигаше от сън
за да си спомня
че още има
някаква надежда
че още има някаква надежда
за човека
отвъд натрупаните късове
омраза
отвъд излъсканите
коридори на властта
все още някаква надежда
дълбоко в будното око
на вътрешния поглед

умря преди една година точно
на този ден (4 IX 1999) в който
виновните така и не разбраха
колко са виновни
въпреки че го повтаряха до изнемога
до изповръщане на цялата си същност -
"ох колко сме виновни
колко сме виновни"...

така и днес
отново ги видях в скръбта им
с подути от съзли блатясащи очи
с десници мускулести натежали
от непрекъснатото кръстене
в устите божие то име – зальк

не искам никого да съдя
само искам да напомня
че всяка чужда смърт
напомня собствената смърт
и ако нещо след това остава да живее

над него бог и ангелите
имат власт

Досие

Забравен от забравата Забравен
дори от себе си Дълбоко в тъмнината
аз още пиша с почерк водоравен
художествени доноси които не печатам

Агент от доста сбъркана порода
без никакви заслуги за страната
без божии дар и без успехи в хода
на времето И въпреки това поет
писател...

Забравен - както се забравя нещо
Ненужно както се забравя дреха...
Участник сляп в играта
на „студено и горещо“
облян от пот измислил
формулата на успеха

Рисуника: Валентин ДОНЧЕВСКИ

Оскар за мъжка
след Оскар за женска роля
в огромното количество
поддържащи оскари...

Дали живеем и умираме по своя воля –
се питам в огледалото
Там виждам старец

*Росен Друмев, Резервни части (на
Нобелова поема), редактор Юлиан
Жилиев, художник Мирослав Ангелов,
Изд. „Божич“, Бургас, 2016.*

Ирина АЛЕКСАНДРОВА

Глухарче

МЕЧТА ЗА ПОЛЕТ

Сред зелено и синьо –
на цветята слънцата.
Вятър мине-замине –
и погали листата.
„Но това не достига!
Този бит е тъй скучен!
Той е клетка, верига –
тъй самотен, беззвучен!“
Тъй глухарчето шепне
на ливадата в шепите.
Побеля от безсъние –
и скрону парашути.
И напусна завинаги
на ливадата скута...
А листата се кискаха,
дълго шепнеха тихо:
„Свобода ги поискаха –
е, отнесе ги вятърът!“
Кърничожух

ЕСЕН

Листа кафяви се премятат
като акробати.
Лилавият гвозден
са заковали мокротата
към здрачната ливада.
Тъмнее
на мрачни облаци оградата...
И дотух
гласа на вятъра:
„Кърпи кожуха си!
Кърпи кожух!“

Виолетки

СПОР

„Не розата, а виолетката!“ –
е казал Хайне.
И в тази реплика се крие тайната
на женската чаровност
и на обаянието женско –
едно от чудесата
на битие вселенско...
Все пак короната
на розата се дава.
Тя пак се кипри,
умножава славата си.
Така е, да –
но виолетката това обижда!
Наистина –
но кой сред храстите я вижда?

Кученца

СПРАВЕДЛИВОСТ

Лаят беззвучно кученца розови,
лаят по слънцето, в залез
запалено.
Лаят по вятъра в гъстаците
лозови
и на божури по роклите бални...
Боботи им вятърът
с гъстия бас:
„За да е тихо,
нямате глас!“

Лилия

КОВАРСТВО

Как хералдично грее
със своя кралски шик!
Омайваща и стройна.
С невинно-снежен лик.
Но крие тя двуличие –
Янус сред цветята.
Невинен вид – с коварни
отровни аромати.

Гладиола

СПОМЕН

Красива в своята надменност.
Горда. Равнодушна.
Не гледа никой,
в никой не се вслушва.
Все пак – обичам я!
Тя върху бляскав пиестал
огрява паметта ми:
Букет от гладиоли
на моя ден рожден
ми подаряваше баща ми!

Циния

ЖЕЛАННИЕ

Да, букетът е груб и бодлив –
но обатри и стопля делника св.
Всъщност иска ми се някой път
точно такъв да ми подарят.
Да ми го подаде мъжка ръка –
а аз да го разшифровам така:
„Моето чувство е като този букет –
малко грубо, бодливо,
но с надежди безчет.
Ще вехне бавно
неговото пъстрочветие –
да си го спомняме
през дълголетие то си!“

Еделвайс

СВОБОДЕН

В един прозрачен плик
за спомен пазя
на еделвайса мъхестото тяло...
Но звездочелият му дух
се скита и до днес
по пирински пътеки –
завинаги свободен!

Рисуника: Валентин ДОНЧЕВСКИ

Борис ДАНКОВ

СТАРИ КЪЩИ

Все тия стари къщи
и дворове с чернищи.
Села със шумни кръчми
и старци с броеници.
Минавам вечер тихо
край тях и слушам, слушам
далече как се сипе
цветът на дива круша.

УТРИН

И утринна гълчава,
и звън на менци чувам.
Отгатак тате става
и бавно се обува.
Покашля си и пали
цигарата припряно,
а с глас добър и жален
го хока кротко мама.

КУЧЕ

Там, под високия баир,
във двора лае ли си, лае
сърдито куче на синджир.
Не иска то дори да знае,
че и добро да е и зло,
както когото и да лае –
бедняк, богат със потекло, -
все тая е и все това е.

СТЪРЧИОПАШКА

Прелита пак стърчиопашка
покрай заприщения бент.
Насам-натам опашка лашка
като същински диригент.
Момчето птицата следи
и се прицелва то юнашки.
Момченце палаво, я скри
ти своята проклета прашка!

КАДЪНКА

Толкова тънка, а – кадънка.
Хвърчи със четири крила.
По камъните каца, зънка.
Направо е като стрела.
Иди да я ловиш, когато
край теб кадъката лети.
И да догониш сам стрелата,
измаменият ще си ти.

КОСИТЪА

А сутрин да се будя рано
и метнал селската торба
да спра край дъхави поляни
и изкорубена върба.
И да дочувам как косите
свистват в ливадите, и как
шуми реката из лъките,
обрасли с дребен върбалак.

ЛАЗАРКИ

Запя далеч авлига.
Камбанен звън удари.
Ой, Лазаре, пристигат
девойките с пендари.
Във двора пак запяха.
По ниви и дъбрави.
И дарове събраха
за берекет и здраве.

ВЕЛИКДЕН

Небето пак отвори
високите си двери.
И гълъб проговори,
над тях крила разпери.
Ръката кръст положи.
Отекна свята песен:
„Христос възкресе, Боже!“
„Воистина възкресе!“

НОЩ

Гугукат гълъби, гугукат
по покривите в здрач.
В хралупата на стара круша
почуква пак кълвач.
А мракът селото облича
и от небето пак
нощта по къщите се стича
по-черна от варак.

СЕЧИЩЕ

Гората ли? – Тя вече е забравена.
По хълма зяят трапове изровени.
И храсти – от секачите оставени –
за зминте във пъкълта прогонени.

Дърветата отдавна са изсечени.
Останали са пънове обърнати.
От всичко на земята само вечно е
това, което още е несбъднато...

ЩУРЦИ

Столетни орехи. И сенки
над камени чешми.
И дъх на здравец, и на селски
шибои и асми.

Във башиния дом се връщам.
Щурци като преди
до късно свирят, скрити въкъди
зад старите греди.

СТАРИ КЪЩИ

Все тия стари къщи
и дворове с чернищи.
Села със шумни кръчми
и старци с броеници.

Минавам вечер тихо
край тях и слушам, слушам
далече как се сипе
цветът на дива круша.

ПРЕД БУРЯ

Пладнува стадото овце
в лъките край реката,
а носи старецът сенце,
приведен до земята.
Мъже, нарамили коси,
от къра се завръщат.
Закапа дъжд. Едва роси.
Небе. Гора. И къща.

Васил ДАВИДОВ

ЕПИГРАМИ

СЛУЖИТЕЛ ЗА СЪКРАЩЕНИЕ

Чеп за зеле от него не става.
Всеки такъв ни е голям дерт...
Не ни трябва подобни тълъва -
хем не е наш, хем и експерт!!

ОФЕРТА ОТ МЕДИЕН БОС

Неизпиряемо леке съм аз,
но демонстрирам цял живот, че мога
да съм чевърст лакей на всяка власт -
и най-самоотвержена подлога!

ПРОМЯНАТА

Напълно неподготвени ни свари
и без проблем запази се реда.
Най-здравите, най-главните другари
нормално днес са главни господа.

ЦВЕТА ПРЕД ПАМЕТНИКА НА ЖИВКОВ

Не спираг да ни правят на серсеми:
Било прекрасно неговото време!
Какво ни причиняваха, не питат -
и на инат почитат ли, почитат...

ОПИТ ЗА РАЗБИРАНЕ НА ПРЕХОДА

Изведнъж ни свалиха оковите!
Вече бяха изготвили новите...

УНИЛА РАВНОСМЕТКА

През дългия преход -
културен и мирен -
обърка се всичко -
кой пие, кой плаща...
Уж тяхната сметка щяхме да дирим -
а те набързо видяха нашта.

ПЪРВИ ЗАКОН НА ВЛАСТТА

Издирй някой,
осрал се до гуша,
издигни го!
Той много ще слуша!

ГРЕШКА В ОБЕКТА

...И пак затънахме в застой.
Защо ли? Простичко е, кой!
Заехме се да търсим „КОЙ“,
а трябваше да търсим „КТО“.

НЕПОНЯТНО

Трийсет годин вече хайлайфа
как се на обноски шлайфа!
Но защо все ми се драйфа?!

ТВ-ПРОБЛЕМ

Дали е причината възрастта ми
или е някаква сложна повреда?
В пакета ми има над двеста програми,
а няма какво да се гледа...

НЕ, ТОВА НЕ БЕШЕ ДАЛТОНИЗЪМ

Як и съдбоносен чеп
стремително затапи
всякаква мечтица за добри промени.
Болшинството си избра
зелените чорапи,
щото виждаше добре, че са червени!

Рисунка: Валентин ДОНЧЕВСКИ

ИСТОРИЧЕСКА ПРИЗНАТЕЛНОСТ

С брилянтно изпълнена храбра завера
вий тордо отхвърлихте
мрачното „вчера“
и с плам ни вградихте
в сияйното „утре“!
Поклон вам, партийци,
ченгета и мутри!

ТРОЛОВЕ

Тъпичка, вредна, но доходна служба.
Нужна ни тъй, както вечната дружба!

ДА СЪХРАНИШ МОНОПОЛА В МЕДИИТЕ

Годините бавно се трупаха
пласт подир пласт,
а мисирки напомнимаха
новия ален балон...
И натирена ужким навеки -
„народната“ власт
накрая се върна на бял кон!

ДЕТО Е СЪПНИЛ ЧЕРВЕН БОТУШ

Знайно е - и тревичка не никне!
...И човек чака, чака - пък свикне.

МОДЕРНАТА ЛЯВА МЕЧТА

Хем с еврোকлизма,
хем в комунизма!

Иван Д. ХРИСТОВ

На границата
на добралъжкото
землище с
нареченското се
намира малка
седловина – поляна,
обрасла наоколо с
дъб, габър и леска.
На долината ѝ край се
издига височинка,
п р и л и ч а щ а
отдалече на могила,
която малцина стари хора знаят, че се нарича
Абдулахова могила. Името на местността е
свързано с една кървава разплата, станала
в Добралък по време на робството, заради
хубавата мома Злата.

По онова време едната махала в село
– Поповската, беше българска, а другата
отгътък Бърне – турска. Абдулах и Хасан,
двамата синове на селските първенци –
ходжата и мухтара, бяха големи хайти.
Не само, че крадяха овце от стадата на
християните, но и почнаха да задирят
първата хубавица в село – Злата. Те
похотливо въздишаха след нея:
– Ресил ще е за нас, ако оставим Злата
неразмомена.

Ведно с името ѝ, господ беше надарил
Злата и със златна хубост. Имаше кръшна
и стройна снага. Смолистите ѝ черни коси
бяха вплетени в две дълги плитки. Лицето
ѝ – с цвят на пъфял гюл, а зелените ѝ очи
искряха меко и омайваха ергените. Щом
заговореше, от устата ѝ сякаш мед капеше.
Ама – много хубаво не е за хубаво!

Абдулах и Хасан започнаха често да я
задирят. Пресрещнаха я по пътищата и на
Поповската чешма. Казаха ѝ:

– Избери един от нас и се ожени за него!
Злата спря да излиза от къщи, но те
започнаха да идват у тях. Караха я да ги
черпи с ракия и гошава с пържени яйца. От
ден на ден ставаха все по-безочливви.
Започнаха да доизват на Злата с
похотливите си мераци. Всичко
ставаше пред очите
на цялото село, но
никой не смееше да
им се опъне. Бащите
им вместо да ги
озапитат, доволно
потриваха ръце и
сърбаха кафе.

Злата с нетърпение дочака неделния ден,
когато брат ѝ Костадин се върна от овцете.
Заплакваше му се:

– Долея ми се тоя тормоз от Абдулах
и Хасан. Причакват ме по пътяр и в нас
почнаха да идват. Задяват се с мене и ме
карат да избира един от тях.

Мъжественото, обжарено от слънце и
вятър лице на Костадин потъмня. Едрите му
и силни ръце се свиха в юмруци. В зелените
му очи просветна стоманен блясък:

– Сестро, потърни още малко, че им видя
сметката и на двамата!

Костадин остави овлета на брат си Иван
и замина за Търмъш, при Ахмед ага, помощ
да търси. Знаеше, че агата е безмилостен към
погизилите женската чест, независимо дали
са християни или мюсюлмани. Ахмед ага
изслуша Костадин за постъпките на двамата
турски синове и му рече:

– Намери стога и затригй двамата хаймани!
Гледай само да не разлаещ селските кучета...
Костадин се прибра в село. След като
имаше думата на Търмъшлията, посъветва
сестра си как да подмами двамата мераклини.

Още на следващия ден Злата се премени и
нагизди като за сватба. На три пъти ходи да
налее бакърите с вода от Поповската чешма,
докато Абдулах и Хасан не я срещнаха на
пътя. Злата се спря с кобилица на рамо,
усмихна се насреща им и първа ги заговори:
– Довечера ще ви чакам у нас. Ще ви кажа
кой от двамата съм харесала. Гледайте по
тъмно да дойдете, не ща хорски приказки.
Ще направим и гюдеж по нашенски.

Същата вечер се върнаха от кошарата в
Студиница двамата ѝ братя Костадин и Иван.
Къщата им беше на долината край на селото и
двамата се промъкнаха незабелязано.

След малко Абдулах и Хасан потропаха на
залостената порта. Злата изчака братята ѝ да
се скрият в двата големи долапа, грабнали в
ръцете си по една брадва, и тръгна да отвори
портата.

ЗЛАТА

Щом двамата турци влязоха в
голямата стая, тя любезно ги подкани:
– Седнете да похапнете и пийнете,
докато чакам и братята ми да дойдат –
благословия да ми дадат.

Седнаха на шарените възглавници,
около софрата. Злата, подучена от
братята си, им рече:

– Махнете ножовете от сияхълците,
да не се сбиете, като ви кажа кого от вас
съм харесала...

Двамата разпасаха сияхълците.
Пододоха ги на Злата. Тя ги занесе в
другата стая.

Принесе им топла баница. Направи
в джезето и греяна ракия. Напълни
филджаните. Подканяше ги по-често да
пият от тях и веднага доливаше. Завъртя
хубаво главите им с греяната ракия.

Докато се усетят, Златините братя като
стрели изскочиха от допаните. Замахнаха с
брадвите и ги съсикоха. Грабнаха мъртвите
и окървавени тела и ги натовариха на
оседланото муле в обора. Поръчаха на
Злата да измие пода и да залочи кърватите
слеци. След това поведоха мулето към
местността Патърски.

Тъкмо поеха по нааногоришето над
дерето и мулето се подпласи от товара.
Костадин изпусна повода и то побягна
обратно към село. Братята затичаха след
него. Настигнаха го в турската махала. За
късмет никой не ги видя. Поведоха отново
мулето към нареченското землище.

По камеливата пътека още на два
пъти то се изпласи, навярно от кръвата
от Манастър”), го разкриват като
паметлив за важното и значимото.

Но тази книга е нещо твърде различно,
несравнимо или поне трудносравнимо
дори с романа „По следите на
норвежеца“.

Ако да не знаех, че Инджов не куства

пиене, щях да кажа, че това съчинение
е писано след дълбоко опиянение; да,
опиянение има. Но то е онова опиянение
от спомени и образи които сполетяват и
сподобяват само големите писатели!...
(стр.31)

Книгата има своите герои - и всичките
- главни! Илко Соколаров, Анастас
Примовски (Тасо Примо) и неговата
майка Мата ...Ами Ружа Соколарова,
с гръцкото име Елефтерия! Коего ще
рече Свободка, Свобода!...

„В душата ми просветва душа на друг
човек и аз трябва да пиша“

Това самозадължение е самообри-
чането, а всъщност - самовричането на
поета.

...Така изпадналите в беда евреи се
преименуват с български православни
имена. Познавах Анастасий Примов -
Тасо Примо, както беше писателският
му псевдоним. Той самият с повече от
десет имена.

И ето ги новопокръстените,
„възречени“ манастирци. 42-ма на брой,
дали имената си на евреи от селото:

...Семейство Санабрия вече сте
семейство Силянови: Злата, Зорница
и Косена Силянови. Ето вашите
кръщелни свидетелства. Единствени
свидетелства за самоличност, други
нямайте! Пазете ги, а най-важното - да
запомните кое на кого е.

...Семейство Ибане! Вие ставате
цял род Страхилови. Майки,
лели, мъжки и женски деца:
Деница, Гиньо, Родьо, Вълка, Руса,
Райчо, Славеи, Лозан, Ружа...
Илко Соколаров наблюдаваше с
въздишане...

Необикновеното кръщение
не продължи дълго, евреите не се
смущаваха от странния ритуал, тъй
като Талмудът им позволяваше да
сменят до осем пъти имената си...

Семейство Балмаседа придоби
кръщелните свидетелства на семейство

„В ДУШАТА МИ ПРОСВЕТВА ДУША НА ДРУГ ЧОВЕК“

Росенови, семейство Торихос приеха да
бъдат от рода Брайкови... Евреите още
не знаеха кои предишни манастирци се
възричат чрез тях, обаче продължаваха
кръщението си с чувство на свещена
близост в някакъв почти библийски
обред... Монтенарови станаха Кисъови.
Те бяха също така майка, дъщеря и две
момчета...”

Има една неистова емоционална
оцветеност - то и друго не може да бъде.
Но в същото време есеистичното е само
лирично отклонение или - откровение
-белетристичният слой трудно
надделява. Историята с изровената
пиростия - (64 стр.)

Още в Пролога разбираме защо
поетът така неотстъпчиво следва
своите душевност и строй -

„Между Манастир и света...
Там аз съм смален в края
на краищата до последния
отломък живот, отреден ми
преди чудото на смъртта.
Доиде време да поразлестя
овехтели бележници и да
препрочета какво някога на
Еньовден съм съчинявал за
очакваното превъплъщение.”

Дали за това превъплъщение
говори Инджов? Все
още... Докато най-сетне,
от утрешен простор дошла
душа на друг човек просветне
в угаващата ти душа...

И ето, както става в живота,
той, животът предопределя
истинската наша роля и ни
дава (дали на венчки?) да
разберем какво именно ни е
отредил. Не всеки има очи
и душа да разбере това. Е,
Инджов е имал късмета ли,
пластието ли, да разбере това.
Т.е. към предопределението се
добавя и предразположението!
да се самоанализира, като
по този начин да преоткрива
истинското си, най- важно
назначение, та в един момент
да прозре:

„...че живото мое време
неудържимо прелива от душа в душа”.

И - заключението:
„Ако имах родов герб, девизът ми
беше да бъде „Оцелявам смален” или
„Смален оцелявам!”

Някой е трябвало да оплаче евреите
- Инджовата книга е освен всичко и
един поплак, реквием за спасените
евреи. Защото заедно с този трогателен
и смутителен днес опит да бъдат спасени
остава и онзи упрек за спасените!

А можем да кажем, че тия 42-ма са
колкото 50-те хиляди! Съдбата на
селото Манастир е толкова трагична
и непоносимо кървава, колкото и на
самите евреи от поленешното време.
Така в един момент комитетът за
спасяването на евреите се оказва и
Комитет за свободата на Тракия. Един
от героите, Илко Сокаларов обобщава
тази идея така:

„Ние, от Комитета за свободата
на Тракия смятаме да ви отстъпим
нашето село. На вашите работници -
евреи с български имена. Четирдесет
и две, жени и невести с малки деца!
Башибозукът ги заварди през есента
на тринайсета година на пътеката

Марикос - Аврен. Влячили са ги по
първи сняг из местността Мъгленник.
Там най-накрая са ги съсекли сятагани.
Те отдавна не се нуждаят от документи
за самоличност...” (с.30)

Пак този Илко Соколаров, според
както ни го рисува авторът, има
склонност „да онагледява житието и
битието, което не бива да се забравя
и за почуда на махали и паланки,
въоръжени до зъби Соколарови четници
поспираха на мегданите и се хващаха
на манастирско съядно хоро.... Мъжко
хоро, с песен, най-бавно от бавните”
(с.32)

По някое време се улавям, че цитирам
едва ли не всяко второ изречение от тази
книга; склонен съм да ги възприемам

като сентенция или афоризъм. Но как да
цитирам цяла една глава - „Кръщение
по Талмуда”?! Когато само страница
преди нем съм прочел: „Единственото
свободно слово в нашето съвремие е
писателското” (с.35) - а „откажеш ли се
от едно име, означава да се откажеш от
една съдба”.

Все едно чета Лермонтов, според
когого: „Историята на една човешка
душа е по-интересна и полезна от
историята на цял един народ...”

И тъй като сравнението е неотменим
инструмент в анализа, а и във всяка
человеческа дейност, не мога да не
споделя първото усещане за нещо
познато: имах чувството, че чета наново
„Време раздельно”.

В писмо до Моше Алони*, авторът
признава покрай другото: „...вашата
лична съдба е сходна със съдбата на
някои от моите герои”. (Книгата „Душа
на друг човек” е в Музея на Холокоста)

В Библийските истории най-паметна,
а и най-поучителна е притчата за бедния
самарянин. Онзи, който помогнал на
ближния в беда, без да придира за това
каква вяра изповядва страдащият.

В случая имаме пълно покритие на
притчата с историята, която поетът
Никола Инджов ни разказва - без
украшателства и излишен патос. Но с
много любов!...

„Романът вече е регистриран в музея
и архива на Бад Яшем (Холокоста) и е на
разположение за четене и пипане с ръка
от цялото прогресивно човечество...
И от някои литературни критици...” -
шегува се 81-годишният автор на тази
забележителна книга.

Авторови „приписки” към моята
рецензия:

„...бащата на Чавдар Добрев
е учител-анархист от Ямбол;
баща ми също участва...
... Човекът-манастирец не изчезва
безследно, прелива имаме, кръв и

дух на следващи поколения и
следващи народности в изконната
наше отечество Беломорска
Тракия, придава манастирски
смисъл на исторически личности
като Патриарх Евтимий,
създава друга гледна точка към
световни събития - Холокоста
(в «Душа...), нацистката
расова теория «Лебенсборн» (в
«По следите на норвежеца»).

В «Душа на друг човек» има
епизодични герои с реални
прототипове- Банчо Банов, нашият
колега - пилот на самолетчета с
военната поща от Враждебна до
Драва; Аргирис Митропулос -
поетът на смесения беломорски
партизански отряд; бащата
на Чавдар Добрев - учител-
анархист от Ямбол; баща ми...

Впрочем, трилогията се подрежда
така: «Възречени от Манастир»,
«По следите на норвежеца», «Душа
на друг човек».

*1/ Моше Алони е гражданин на
Изrael от български произход,
юрист, признат в международните
професионални среди. Роден е в
София. През 1951 г., едва 13-годишен,
емигрира с родителите си в Израел.*

*По инициатива на Моше Алони
и на Адвокатската камара на Израел,
Българската православна църква бе
номинарирана за Нобелова награда.*

*Никола ИНДЖОВ (30.09.1935 -
26.04.2020), Душа на друг човек”, роман.
Изд. „Синева”. 2015.*

*Други книги от Никола Инджов:
„Попътна повест”, роман.
Изд. „Български писател”. 1981
„Възречени от Манастир”,
роман. ИК „Библиотека 48”, 2001
„По следите на норвежеца”, роман.
ИК „Синева” 2009. Двамата главни
герои на този роман - един българин и
един норвежец, са се появили на света
вследствие на секретната нацистка
програма „Lebensborn” (“Източник
на живот”), целията създаването на
деца от мъже-германци с арийски
антропологически характеристики, и
красиви зрели жени от окупирани
територии. Програмата “Източник на
живот”, създадена от Хайнрих Химлер,
е имала за цел да осигурява приток на
свежа кръв за Третия райх, Стотици
хиляди се оказват жертви на чудовищни
експеримент, между тях е и Ани-Фрида
невица от знаменитата шведска вокална
формация АББА.*

Живка **БАРОВА**

НОЩНА ПЕПЕРУДА

Душата ми е нощна пеперуда,
танцуваща край светлините бледи,
лампите прегръща като луда,
мечтаеща за танц със слънчогледи.

Целува с болка нощем светлината,
махайки с крилцата обгорени,
като любовница извън играта,
дебне край прозорци осветени.

Душата ми е нощна пеперуда,
загубила се в сенките на мрака.
Крепи я само жаждата за чудо -
преди в деня смъртта си да дочака.

ПЪТУВАНЕ

Все пътувам аз и все се връщам,
пътища през моите дни летят.
Гара подир гара аз прегръщам,
семафорите в зелено все горят.

Тракат колелата на годинните,
ветрове попътни им пригласят.
Нижат се вагоните с любимите -
все нямаше билет за първа класа.

На перона влаковете хващам,
преметнала през рамото си сака.
Себе си ли срещам и изпращам
или навярно все обърквам влака?

Заминавам аз и се завръщам,
коловозите събират се на юг
в моя роден град и в мойта къща...
Спокойствие намирам само тук.

ДА КАТО НЕ

„Обичаш ли ме?“ -
те попитах в мрака.
Ти отговори лаконично: „Да“.
На кълбо се свих и си поплаках
тихичко, да не те нараня.

Лежахме ние в общата постеля
един до друг, завити от нощта.
Педя само двама ни разделя -
сякаш бездна студ и самота.

Бих искала ръката да протегна,
да прехвърля мост над пропастта,
с цялата си обич, за да сгрея
леденото безразлично „Да“.

Но ти мълчиш.
Отдавна си отплувал
в далечен свят, без мен ти е добре.
И няма как, уви, да проумееш,
че твоят „Да“ звучеше като „Не“.

Живка **БАРОВА**, Късчета душа, лирика, Изд. „ЛАГЕН“, Стара Загора, 2021.

Мария **НЕДЯЛКОВА**

ТВОЯ ЛУНА СЪМ

Твоя луна съм -
смълчана и дебнеща.
Ласките си
по теб разпилях.
Тихо приизждам,
до тебе съм тръпнеща...

ТВОЯ СЯНКА,
твоя сила,
твоя сладост...
Страст съм!
Твоя моц
и нежна свила.
Сласт съм.
За сърцето ти - закрила.
За душата бряст съм!

ЛУНЕН ЛЪЧ
по гърдите ми играе
в нощта за любене.
Аз съм в люлката
на твоите ръце.
И до теб пулсирам
с ритъма на искащо дете.
Притихнала до теб съм,
сред звездите пак витая...
Гларуси над нас кръжат
и шепнат ни
за нови светове.

МЪДРОСТ

Придобивам
зрънце по зрънце
от мъдростта на
Вселената!
И прозрях интуитивно
истината свята:
златни семена
в благодатна почва
се засяват,
в благодатния сезон
по ясно време...

Стефка
МАНДАЛОВА

ЛЮБОВ

Любов, очите са
на твоето дете,
Любов е слънцето
във цветето,
когато израсте,
Любов, лъчите са
във капките роса,
Любов е вятърът
във твоята коса.

Любов са морските вълни,
извайващи в скалите чудни красоти.
Любов е детското сърце,
съзряло майчиното си лице.

Любов е полътът на Пролетта,
Любов е Лятото със жар и топлота,
Любов е Есента със сладки плодове,
любов е Зимата със бели снегове.

Любов е цялата Вселена -
необятна, загадъчна...

Непобедена!

Злати **ТАСЕВ**

КЪМ ГРАДА НА ПОЕТИТЕ

„Всеки си има град на мечтите,
с пеещи птици, с искрени хора.
Тебе аз имам, град на липите –
синя, далечна Стара Загора!“
Стойчо Стойчев

Моят път към града на поетите
бе осеян със безброй тъжни перипетии...
То не бяха жителство, договори с мините.
С притеснение ехтах в мен годините...

Спах в читалище едно на гола маса.
Беден тих поет покани ме в дома си.
Взех квартира после - мрачно мазе.
Хазийката май за дрипльо ме взе...

Крачех стихнал след големия Мирчев.
„Да улучим лазура!“ – шепне с устни той...
Крачех и мечтаех поетите да ме допуснат.
И със преклонение днес стихове сривам.

Нейсе! Станах жител! Купих дом с късмет.
Жеко Христов – поетът на Тракия – мой съсед!
Той прие ме като брат, станахме близки,
и да редактира стиховете ми поиска...

Отпечатах първа книга и – награда!
Радостта потули всичко, що изстрадах.
Сетне втора, трета.... Ето вече пета!
И съм в клуба на старозагорските поети.

ЛЮБОВ

На Калин

Мен не ме е страх от участиа на Лорка
и на саможертва съм готов,
но, когато пиша песни за любов,
пиша с хъс, с мечта и скрита болка...

Тя бе нежна, мургава, чаровна -
със пленителни бадемови очи.
Друга връзка тъй красива не помня,
а гласът напевен още в мен звучи.

Приласках я в близката горичка,
сред хорала на пеещите птички.
И видя Луната дивото боричкане
и стан се в облаче, почти изтича.

Диви, голи в детелинена постеля...
Галих и целувах колене, бедра и стан.
Свойто щастие мечтано в нея аз намерих.
Бях жадуван, бях мъж, бях желан!..

Тръгнахме си рано, пееха горди петли.
Крачех горд и аз, щастлив и възроден.
На раздяла ме посече: „Може да те заболи,
забрави ме, проститутка съм, а ти - ерген.“

Джеймс ДЖОЙС (James Joyce) е ирландски писател, е роден на 02.02.1882 г. в многодетното и бедно семейство на католика и националиста Джон Джойс и Мери Джейн Мъри в Ратсар, Дъблин. Въпреки несъгласието на родителите си, които го готвят за свещеник (бъдещият писател учи през 1888-1892 г. в йезуитски колеж, в католическо училище в родния си град), през 1903 г. след като завършва Университетския колеж в Дъблин, заминава да учи медицина в Париж (за кратко); живее в Триест, Цюрих, Рим, Париж (от 1920). Отначало води труден живот на учител, даващи частни уроци, опитва да се издържа с рецензиране на книги и уроци по пееие и танци, и до голяма степен зависи от любимата си Нора Барнакъл, от брат си Станислас Джойс и от приятелите си. Въпреки че се ожениват чак през 1931 г., Джеймс и Нора имат две деца: Джордж и Лусия, родени през 1905 г. и 1907 г. Заради нестабилната си психика, Лучия прекарва по-голямата част от живота си в психиатрични клиники. Джойс я води на прегледи и при Карл Юнг, който след прочитане на романа “Одисей” заключава, че и Джойс страда от същата болест - шизофрения. Първите публикации през 1914 г. на части от романа „Портрета на художника като млад“ (1916) в сп. „Егоист“ срещат Джойс с покровителите му Е. Паунд, Е. Р. Маккормак и Х. Ш. Уийвър. Благодарение на тях, през 1922 г. излиза „Одисей“, най-известното му произведение с централен герой евреинът Леополд Блум. Последната му творба е романът „Бдение над Финеган“ (1939). Изпитва дълбока обич към ирландския фолклор и особено към неговото песенно творчество. Автор на сборника с разкази „Дъблинчани“ (1909), стихосбирките „Камерна музика“ (1907), „Помс по пени“ (1924), поемата „Ессе Рвер“ (1932) и др. Умира в Цюрих на 13. 01. 1941 г., където е погребан.

XIV
Гълъбице моя, хубава,
стани, стани!
Росята лежи
на устните и на очите ми.
Ветровете волни тъкат
от въздишки мелодия:
стани, стани,
гълъбице моя, хубава!
До кедря чакам,
сестрице, моя мила,
гръд била открила -
с мойта гръд за ложе.

Росята бледа лежи
като плащ на главата ми.
Чудна моя, чудна гълъбице,
стани, стани!

XVI
Долината е хладна сега,
любима, ще идем там.
Голям хор запял е сега,
Любовта даже спира се там.
Не чуваш ли: дрозд как зове,
зове надалеч теб и мен?
О, долината е хладна и ведра,
там ние ще спрем.

XVIII
О, мила моя, слушай ти,
любовник твой разказва,
с приятелствата се скърби,
шом ги погават.
Тогава ще да проумее
човек, че са измамници,
на малко пепел ще изтлее
по-рано казаното.
Но ще се доближи една,
тя меко ще върви
и меко ще го приласкае -
ще го смири.
Ръката му ще спре тогава,
ще гали облите гърди
и който някога скърбял е,
отдъхва най-подир.

XXIII
Сърце трепти до моето сърце,
належа и богатство мое свидно,
нещастен съм, когато се разделяме,
целувка след целувка съм щастлив,
належа и богатство мое - да! -
и цялото ми щастие.
Понеже както в мъхесто гнездо
запазват орехетата богатства,
богатствата си у дома положих,
преди очите ми да знаят плач.
Не трябва ли така, с ум окрилен,
и в любовта да сме дори за ден?

От английски: Николай **ТОДОРОВ**

Бележки от преводача:
1. еър - композиции, подобни на песни,
обикновено с лиричен характер.
2. епиталамия - химн, сватбена песен.

VII
В одежди светли любовта ми

сред ябълки е скрита,
където ветровете жадни,
в бяг, весело прелитат.
Задружни в полета, се радват
и веят сред листата,
към своята сянка любовта ми
се свежда до тревата.
А сивевата скрива меко
възторжени земи,
там любовта ми бърза леко
и роклята държи.

XIII
Иди, намери я и вест - предай
че аз идвам,
ти, вятър уханен, понесъл все
епиталамия ⁽²⁾.
О, тичай ти бързо над мрачна земя,
над морета безднни.
Морета, земи на раздяла не ще са
между ни.
Сега, ветре, ти ако искаш, аз моля:
иди там,
в градината малка запей - ти
сватбена песен,
под нейната стая, кажи: Любовта е
там горе;
и твоят любим ще е с теб
скоро, о, скоро.

XIV
Гълъбице моя, хубава,
стани, стани!
Росята лежи
на устните и на очите ми.
Ветровете волни тъкат
от въздишки мелодия:
стани, стани,
гълъбице моя, хубава!
До кедря чакам,
сестрице, моя мила,
гръд била открила -
с мойта гръд за ложе.
Росята бледа лежи
като плащ на главата ми.
Чудна моя, чудна гълъбице,
стани, стани!

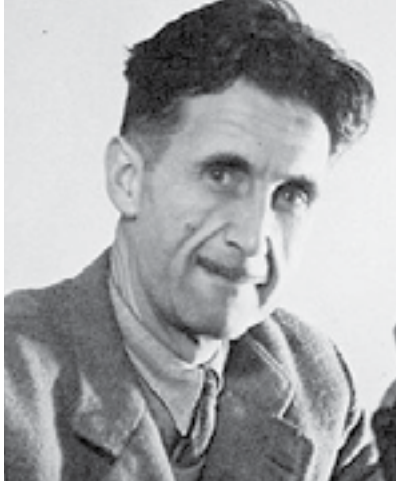
XVI
Долината е хладна сега,
любима, ще идем там.
Голям хор запял е сега,
Любовта даже спира се там.
Не чуваш ли: дрозд как зове,
зове надалеч теб и мен?
О, долината е хладна и ведра,
там ние ще спрем.

XVIII
О, мила моя, слушай ти,
любовник твой разказва,
с приятелствата се скърби,
шом ги погават.
Тогава ще да проумее
човек, че са измамници,
на малко пепел ще изтлее
по-рано казаното.
Но ще се доближи една,
тя меко ще върви
и меко ще го приласкае -
ще го смири.
Ръката му ще спре тогава,
ще гали облите гърди
и който някога скърбял е,
отдъхва най-подир.

XXIII
Сърце трепти до моето сърце,
належа и богатство мое свидно,
нещастен съм, когато се разделяме,
целувка след целувка съм щастлив,
належа и богатство мое - да! -
и цялото ми щастие.
Понеже както в мъхесто гнездо
запазват орехетата богатства,
богатствата си у дома положих,
преди очите ми да знаят плач.
Не трябва ли така, с ум окрилен,
и в любовта да сме дори за ден?

От английски: Николай **ТОДОРОВ**

Бележки от преводача:
1. еър - композиции, подобни на песни,
обикновено с лиричен характер.
2. епиталамия - химн, сватбена песен.

Джордж **ОРУЕЛ**

АФОРИЗМИ И ЦИТАТИ

Всички животни си равни. Но някои са
по-равни от другите.

Свобода е свободата да кажем, че две
и две прави четири. Приеме ли се това за
дадено, отпук следва всичко останало.

Ако спазваш малките правила, можеш
на нарушаваш големите.

Който контролира миналото,
контролира бъдещето; който контролира
настоящото, контролира миналото.

Нуждаете се от образ на бъдещето?
Представете си ботуш, стъпкващ
човешко лице – това е вечно.

Властта не е средство. Тя е цел.
Създават диктатурата не за да защитава
революцията; извършват революция,
за да установят диктатура. Целта
на репресията е репресия. Целта на
мъчението е мъчение. Целта на властта
е власт.

Към какви възгледи се придържат
масите и към какви не – няма значение.
На тях може да им се предостави
интелектуална свобода, защото те нямат
интелект.

Във всяко общество обикновените хора
трябва да живеят, съпротивлявайки се на
съществуващия ред на нещата.

Най-хубавите книги ти казват това,
което ти самият вече знаеш.

Масите никога не въстават сами по
себе си и никога не въстават, защото са
узнетени. Още повече, че те не осъзнават,
че са узнетени, докато не им се даде
възможност за сравнение.

Много хора се чувстват леко и свободно
в чужбина само презирайки коренните
жители.

Всеки писател, който застава под
партийните знамена, рано или късно се
оказва пред избор – или да се подчини, или
да млъкне.

Има ситуации, в които «неправилните»
възгледи са по-искрени от «правилните».

В нашето общество тези, които са
по-добре осведомени за случващото се,
най-малко могат да видят света такъв,
каквото е. Общо взето, колкото повече
разбиране има, толкова по-силни са
илузиите. Колкото едно нещо изглежда
по-умно, по-лишено от смисъл е то.

Във времената на повсеместна лъжа да
казваш истината – това е екстремизъм.

Абсолютно бялото и абсолютно
черното изглеждат като някакъв дефект
на зрението.

Когато всички приемат една лъжа,
насаждана от партия, ако във всички
документи се пее една и съща песен, тогава
тази лъжа се намества в историята и се
превръща в истина.

Нямаш нищо свое освен няколко
кубически сантиметра в черепа.

Иерархическото общество е възможно
само върху основата на бедността и
невежеството.

За да видите това, което се случва пред
носа ви, трябва отчаяна борба.

За нищо на света никой не иска болката
да се усилва. Болката ти оставя само едно
желание – тя да свърши. Няма нищо
по-лошо в живота от физическата болка.
Пред лицето на болката няма герои.

Ние, представителите на средната
класа, освен правилното си произношение,
няма какво да губим.

Войната е начин да се разбият на
парчета, да се разтворят в стратосферата
или да се потопят в морските дълбини
материали, които биха могли да подобрят
живота на народа и с това да го направят
по-разумен.

Патриотизмът по своята природа
не е агресивен нито във военен, нито
в културен смисъл. Национализмът е
неделима част от стремежа към власт.

Хората могат да са щастливи само
ако не поставят щастието като цел на
живота си.

<p>Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4</p> <p>Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ тел: 042/649-110, GSM 0888 790 135</p> <p>Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ Красимира БОЖАНОВА</p> <p>Издател: НЧ “Даскал Петър Иванов-1988”</p> <p>E-mail: lit_glas@abv.bg</p> <p>Интернет страница: literaturenglas.com</p> <p>IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF</p> <p>УниКредит Булбанк Стара Загора</p> <p>Печат: “ЛИТЕРА ПРИНТ” АД - Стара Загора</p> <p>Не се връщат и не се редактират материали! Абонамент - само в редакцията</p>
---

*За всички сън, за никого кошмар.
Какъв ще ни бъде краят?!*

Младен СЪРБИНОВСКИ

I.

Възможни ли са утопията? След повратата в късния 19 октомври 2018-а в македонското Събрание и гласуването от депутатите с мнозинство от две трети за възможни промени на македонската Конституция за нашето членство в НАТО и Европейския съюз, очевидно е, че утопията и при нас са възможни. А те движат света.

Месец преди това приключиха препирните с референдума и в Македония нещата си останаха или се върнаха повторно или вечно мътни. Напразно Америка и Европа уж решиха: Македония ще е победител. Ние, победители, дето нищо не знаят за победата, партньори с тези, които, освен за победи, за друго не знаят, с нашата лъжица сръбнаха, за да видят какво означава това поражение. Колкото американците и европейците са недостижими победители, толкова няма равни на нас в прокарването на път към поражението.

Затова неповикан и без обиди (както винаги) се обаждам изпод „излятата бетонна плоча на изолацията“, защото сякаш не ни е достатъчно ясно състоянието и тежестта от постоянните македонски победи във вечното наше натрупващо се поражение.

Това е бегла разправа със скрития, нашия македонски и околния балкански подкожен шовинизъм, всички както знаем и умеем да го продаваме на Европа като наш отделен идентитет и приказка. Моят пулс, моят шовинизъм е този текст и всичко, което досега съм написал и което вие не спрехте да четете, чрез вашите возни с този текст сами ще се претеглите. Това ще е целта на това писане от моята активна тишина.

VII.

Обучението по история? Много лесно. И то на английски. Същото съдържание учениците заедно ще слушат и ще учат на английски. Нашите тукашни историци, ако не могат да постигнат съгласие и да напишат заедно учебниците по история, министерството ще поръча на чужди специалисти да ги напишат.

И щом се правя на умен, позволете докрай „да я подсоля“. С намерението най-малко да релативизирам, не мога да прескоча преднамерената илюзорност на македонските и албанските прославители на отделните национализми в досегашните наши учебници по история.

За каква научна цел нашите историци

използват „метода“ на строго отхвърлената диалектика? На балканските историци очевидно им е по-мил методът на статиката от граденето. Използват го, вдигат крепостни кули и с тях като национални паравани се браним едни от други по средновековен начин, по едно време ни става тясно в тях и задушно и хайде наново - изместваме нашите кули към противника.

Пак да припомним резултата от този използван статичен метод между македонските и българските историци. Сега между едната и другата страна е зейнала парадоксална бездна. И покрай всички исторически документи с български исторически белег за българската страна е непонятно как сега изведнъж се появила македонците, а за нас в Северна Македония е неприемливо как така всички наши предци са били „национални предатели“ или „национално неосъзнати“.

Това е отмъщението заради пренебрегването на диалектиката. Професионалният дух на проф. Денко Малески, първият външен министър на независима Македония, в много коментари много умно заключава: ние да признаем на българите миналото, те в същия момент да признаят сегашната македонска нация.

Тази пренебрегната диалектика е ясна и от отношението на изтъкването

Охридското езеро

само на разликите между албанските и македонските историци, заради което се забравят трудовете, които би трябвало да доминират в текстовете на тукашните наши исторически учебници.

Между другото, показателите от научните трудове, посветени на ислямизацията на Македония (ако не са точни), сегашните историци могат да ги проверят наново. Вече покойният проф. Методи Соколовски, турколог, (и не само той), поэтапно и детайлно, в много трудове, според записаното в педантичните турски тефтери, с познание има проследени тези мъчни „диалектически процеси от миналото“.

В първия том от „Тетово и Тетовско в историята“, Тетово, 1982 г., на стр. 117, после страници и страници таблици и цифри, заключава: „В града Тетово в 1528 г. около 33% са ислямизирани християни или всяко трето мюсюлман-

ско семейство. В 1545 семейства 38 са ислямизирани или 37%, а в 1568 г. от 330 мюсюлмански семейства в града 184 са ислямизирани или 56%, т.е. всяко второ мюсюлманско семейство в града е ислямизирано“.

Като читатели на исторически четива можем да поставяме въпроси за още много исторически феномени, като: за обществената ориентация на знаменития Скендербег, човека с 3 вери, който от православен преминал към исляма, пък накрая станал католик. За името на майка му, славянката Воисава, от тетовския Пирок, за името на баща му, православния (славянин?) Йон. Техният син, Скендербег, бил цял живот антитурски настроен воин, когото и Пърличев, нашият възрожденски поет от 19. век, възпява в цял епос. Славянското население не се противопоставя на Скендербег, ами го поддържа, а сега, в съвременното албанство, той е обрнат против нас.

Или за мирния договор от Подгорица, 1920 г., подписан от тогавашните водачи на националните движения Тодор Александров и Хасан Прищина. Договор, сключен в мирно време, без ничий диктат.

Невинаги правно и законно, но въпрос на чест е и трябва да се променят и имената на запаянковските фракции „Комити“ и „Балисти“...

Само една година, може и по-малко, тази нова ситуация ще ни създава само весели проблеми, а няма да възпроизвежда същински проблеми - колко големи са зърната фасул в чинията на другия. Така някак рационално утопично обмислената македонска реалност, практикувана във всекидневието, от реалността ще получава енергия, за да полетим.

С нормален, дори наполовина намален брой депутати в Събраниято, е опростеното, вече споменатото водене на административните дела, което само ще изисква малко администрация и по-малък брой на министерства и организирани държавни органи, за няколко години ще се сдобием с ефикасна, продуктивна, прозрачна и евтина държава, която цялата прилича на стегната холдингова компания от средна големина в европейски размери.

Към такъв или към подобен северномакедонски модел държавно организиране трябва да се стремим. Македонска бяла утопия, за всички сън, за никого кошмар. Какъв ще ни бъде краят?!

Адаптация от вртучко-вардарско наречие на книжовен български: Недялко Бакалов

Из сборника „Тракия“, том X, издание на Тракийския научен институт, филиал Хасково, 2020. Редколегия: Димитър Шалапатов - отговорен редактор, акад. Стоян Райчевски, проф. д-р Пламен Павлов, доц. д-р Георги Граматиков, д-р Красимира Узунова, Таня Марева, Кирил Сарджев, Златка Михайлова.

МЛАДЕН СЪРБИНОВСКИ е роден през 1958 година в положкото село Врутот, край което се намират изворите на Вардар. Получава висше образование във Философския факултет на Университета „Свети Кирил и Методий“ в Скопие, специалност социология. Макар и да е дипломиран социолог, Сърбиновски се насочва към журналистиката и писането на книги. Работи в Македонската телевизия, в редакцията за наука до 2000 година, когато става директор на Народната и университетска библиотека „Свети Климент Охридски“. На това работно място Сърбиновски не се задържа дълго и в 2001 година започва да работи като заместник-генерален директор на Македонската телевизия. В 2002 година отново се връща в журналистиката, но този път в сектора изследване и развитие на Македонската телевизия. Творчеството му е известно с добър стил на писане и отличен литературен изказ. Сърбиновски отрича постулатите на македонизма в произведенията си и показва българските корени на македонците и изкуствените основи на македонската нация. Активни контакти с Младен Сърбиновски поддържат български медии (списание „България-Македония“, предаванията Час по България и Дискусионно студио на телевизия СКАТ и други), университети (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“), неправителствени и други организации. Неговите книги „Приказки от долната земя“ и „Шашма“ са представяни с успех пред културните и академичните среди в България.

VIII.

Някак стигнахме до края. И накрая: няма квоти, няма проценти, няма вечно и трудно преброяване, а цялостно интегриране на всички граждани в „едно цяло“. Гражданско. И европейско. Което не означава, че държавата в бюджетните институции не държи сметка за националната застъпеност. Това на нас, клиентите на държавните услуги, няма да ни е много важно кой чиновник, професор, полицаи, доктор, шофьор или съдия... с каква национална, полова или верска принадлежност е.

Европейските институции всецяло ще подпомогнат този такъв наш дългогодишен, всъщност постоянен и „вечен“ проект за истинското ни европеизиране. И няма да има разумна сила, която тази и приета наша нация не ще я признае за отделна.